

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

11. března 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Statut evropských škol — Pravomoc Rady evropských škol pro stížnosti rozhodnout o pracovní smlouvě na dobu určitou uzavřené mezi evropskou školou a učitelem, který nebyl vyslán ani přidělen členským státem“

Ve spojených věcech C-464/13 a C-465/13,

jejímž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Bundesarbeitsgericht (Německo) ze dne 24. dubna 2013, došlými Soudnímu dvoru dne 27. srpna 2013, v řízeních

Europäische Schule München

proti

Silvana Oberto (C-464/13),

Barbara O’Leary (C-465/13),

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen (zpravodaj), předseda senátu, K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan a A. Prechal, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. května 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Europäische Schule München H. Kunz-Hallsteinem, Rechtsanwalt,
- za S. Oberto a B. O’Leary A. Freiherr von Schorlemerem, Rechtsanwalt,
- za Evropskou komisi B. Eggers a J. Currellem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. září 2014,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 27 odst. 2 první věty prvního pododstavce Úmluvy o statutu evropských škol uzavřené v Lucemburku dne 21. června 1994 mezi členskými státy a Evropskými společenstvími (Úř. věst. L 212, s. 3.)
- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci dvou sporů mezi Europäische Schule München a S. Oberto a B. O'Leary v otázce pravomoci německých soudů rozhodnout o žalobě týkající se přezkumu platnosti toho, že byly pracovní smlouvy dotčených uzavřeny na dobu určitou.

Právní rámec

Vídeňská úmluva

- 3 Podle článku 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969 (Sbírka smluv OSN, sv. 1155, s. 331, dále jen „Vídeňská úmluva“), nadepsaného „Působnost úmluvy“, se tato úmluva vztahuje na smlouvy mezi státy.
- 4 Článek 3 Vídeňské úmluvy, nadepsaný „Mezinárodní dohody, na něž se úmluva nevztahuje“, stanoví:
„Skutečnost, že se tato úmluva nevztahuje na mezinárodní dohody sjednané mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva nebo mezi těmito jinými subjekty mezinárodního práva, ani na mezinárodní dohody, které nebyly sjednány písemnou formou, nepůsobí:
[...]
b) na použití jakýchkoliv v této úmluvě obsažených pravidel, která by se na takové dohody vztahovala podle mezinárodního práva nezávisle na této úmluvě;
[...]"
- 5 Článek 31 Vídeňské úmluvy, nadepsaný „Obecné pravidlo výkladu“, stanoví:
„1. Smlouva musí být vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy.
2. Pro účely výkladu smlouvy [...]
3. [bude s]polu s celkovou souvislostí [...] brán zřetel:
[...]
b) na jakoukoliv pozdější praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se jejího výkladu;
c) na každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami.
[...]"

Úmluva o statutu evropských škol

6 První až čtvrtý bod odůvodnění úmluvy o statutu evropských škol zní:

„zvažující [vzhledem k tomu], že pro společné vzdělávání dětí zaměstnanců Evropských společenství za účelem zajištění řádného fungování evropských orgánů, byly od roku 1957 zřizovány zařízení nesoucí název ‚evropská škola‘;

zvažující [vzhledem k tomu], že se Evropská společenství snaží zajistit společné vzdělávání těchto dětí a že za tímto účelem přispívají do rozpočtu evropských škol;

zvažující [vzhledem k tomu], že systém evropských škol je jediný svého druhu; že představuje formu spolupráce mezi členskými státy navzájem i mezi členskými státy a Evropskými společenstvími, přičemž plně uznávají odpovědnost členských států za obsah výuky a za uspořádání jejich vzdělávacího systému, stejně jako za kulturní a jazykovou různost;

[vzhledem k tomu, že]

[...]

- by měla být zajištěna náležitá právní ochrana vyučujících zaměstnanců stejně jako ostatních osob, na které se vztahuje tento statut, proti jednáním [aktům] Nejvyšší rady nebo správních rad; za tímto účelem by měla být vytvořena Rada pro stížnosti, která by měla jasně vymezené pravomoci,
- pravomocí Rady pro stížnosti není dotčena soudní pravomoc vnitrostátních soudů v občanskoprávních a trestněprávních věcech.“

7 Článek 7 této úmluvy stanoví:

„Orgány společné všem školám jsou:

- 1) nejvyšší rada;
- 2) generální tajemník;
- 3) rady inspektorů;
- 4) rada pro stížnosti;

Každou školu spravuje správní rada a řídí ředitel školy.

8 Článek 8 odst. 1 uvedené úmluvy stanoví:

„1. S výhradou článku 28 se Nejvyšší rada skládá z následujících členů:

- a) zástupce nebo zástupci každého členského státu Evropských společenství na ministerské úrovni, kteří jsou oprávněni zavazovat vládu uvedeného členského státu, přičemž každý členský stát má jen jeden hlas;
- b) člen Komise Evropských společenství;
- c) zástupce jmenovaný výborem zaměstnanců (z učitelů) v souladu s článkem 22;
- d) zástupce rodičů žáků jmenovaný sdružením rodičů v souladu s článkem 23.“

9 Článek 12 bod 1 téže úmluvy zní následovně:

„Ve správních záležitostech Nejvyšší rada:

1) stanovuje pracovní řád pro generálního tajemníka, ředitele škol, učitele a v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. a) pro administrativní a pomocné zaměstnance.“

10 Článek 19 body 4 a 6 úmluvy o statutu evropských škol stanoví:

„S výhradou článků 28 a 29 se každá správní rada stanovená v článku 7 skládá z osmi následujících členů:

[...]

4) dva učitelé, jeden zastupující učitele sekundárního stupně vzdělávání a druhý zastupující společně učitele mateřských škol a primárního stupně vzdělávání

[...]

6) zástupce administrativních a pomocných zaměstnanců.“

11 Podle článku 21 druhého pododstavce této úmluvy má ředitel školy oprávnění a kvalifikace, které jsou požadovány v jeho zemi pro řízení vzdělávací instituce, která může udělit osvědčení opravňující ke vstupu na vysokou školu.

12 Podle článku 22 prvního pododstavce uvedené úmluvy se zřizuje výbor zaměstnanců složený z volených zástupců učitelů a administrativních a pomocných zaměstnanců každé školy.

13 Článek 26 téže úmluvy stanoví:

„Soudní dvůr Evropských společenství je výlučně příslušný rozhodovat spory mezi smluvními stranami týkající se výkladu a uplatňování této úmluvy, které nevyřešila Nejvyšší rada.“

14 Článek 27 odst. 1, 2 a 7 úmluvy o statutu evropských škol stanoví:

„1. Zřizuje se Rada pro stížnosti.

2. Rada pro stížnosti je výlučně příslušná rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy, jakýkoli spor týkající se uplatňování této úmluvy na všechny osoby, na které se tato úmluva vztahuje s výjimkou administrativních a pomocných zaměstnanců, a ohledně právnosti [legality] každého aktu nepříznivě působícího založeného, který nepříznivě zasahuje do právního postavení a který je založen] na této úmluvě nebo na předpisech přijatých v jejím rámci, přijatého Nejvyšší radou nebo správní radou školy, při výkonu jejich pravomocí, které jim jsou svěřeny touto úmluvou. Mají-li tyto spory finanční povahu, má Rada pro stížnosti neomezenou pravomoc.

Podmínky a prováděcí pravidla týkající se těchto řízení stanoví podle okolností pracovní řád pro učitele nebo úprava použitelná na učitele na částečný úvazek [bez stálého úvazku] nebo obecné školní řády.

[...]

7. V jiných sporech, ve kterých jsou školy stranou, jsou příslušné vnitrostátní soudy. Tento článek se nedotýká zejména příslušnosti vnitrostátních soudů ve věcech občanskoprávní a trestněprávní odpovědnosti.“

Pracovní řád učitelů bez stálého úvazku

- 15 Body 1.1 až 1.3 Pracovního řádu učitelů evropských škol bez stálého úvazku zaměstnaných v období od 1. září 1994 do 31. srpna 2011 (dále jen „pracovní řád učitelů bez stálého úvazku“) přijatého Nejvyšší radou stanoví:

„1.1 Podle úmluvy o statutu evropských škol tvoří základní učitelský sbor učitelé přidělení členskými státy na určité období.

1.2 Kromě tohoto základního sboru potřebují školy učitele bez stálého úvazku [...]

1.3 Pracovní řád učitelů bez stálého úvazku počítá s jednoročními pracovními smlouvami. Úkoly učitelů bez stálého úvazku se mohou z roku na rok měnit v závislosti na počtu vyučovacích hodin nepokrytých přidělenými učiteli.

[...]“

- 16 Podle bodu 2 pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku může ředitel zaměstnat učitele bez stálého úvazku, aby pokryl dočasnou potřebu.

- 17 Body 3.2 a 3.4 uvedeného pracovního řádu týkající se podmínek zaměstnání pomocných učitelů stanoví:

„3.2 Ustanovení článku [...] a článku 80 Pracovního řádu přidělených zaměstnanců evropských škol se vztahují na učitele zaměstnané ředitelem.

[...]

3.4 Právní předpisy země sídla školy.

Nehledě na výše uvedená ustanovení se podmínky pro zaměstnání a vypovězení pracovního poměru učitelů bez stálého úvazku, učitelů náboženství a dočasných zaměstnanců řídí pracovně právními předpisy, předpisy o sociálním zabezpečení a daňovými předpisy země sídla školy.

K řešení případných sporů jsou příslušné soudy v místě sídla školy.“

Pracovní řád přidělených zaměstnanců

- 18 Článek 6 písm. a) Pracovního řádu přidělených zaměstnanců evropských škol (dále jen „pracovní řád přidělených zaměstnanců“) přijatého Nejvyšší radou stanoví:

„Pracovní místa podle tohoto řádu se dělí do těchto kategorií:

a) Řídící zaměstnanci:

— ředitel

[...]“

19 Článek 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců stanoví:

„1. Rada pro stížnosti je výlučně příslušná rozhodovat v prvním a posledním stupni jakýkoliv spor mezi vedením školy a zaměstnanci týkající se legality aktu nepříznivě zasahujícího do jejich právního postavení. Mají-li tyto spory finanční povahu, má Rada pro stížnosti neomezenou pravomoc.

2. Bez ohledu na ustanovení článku 77 je předložení sporu Radě pro stížnosti přípustné pouze v případě, že:

— že mu předcházela administrativní stížnost podaná ke generálnímu tajemníkovi či inspekční radě ve smyslu článku 79 tohoto řádu

a

— a tato administrativní stížnost byla výslovně či implicitně zamítnuta.

3. Odchylně od předchozích dvou odstavců lze spory týkající se rozhodnutí správních rad škol a rozhodnutí Nejvyšší rady předložit přímo k Radě pro stížnosti.

[...]“

20 Článek 86 pracovního řádu přidělených zaměstnanců zní následovně:

„Články tohoto pracovního řádu obdobné článkům služebního řádu úředníků Společenství budou vykládány podle kritérií uplatňovaných Komisí.“

Německá právní úprava

21 Ustanovení § 20 zákona o organizaci soudnictví (Gerichtsverfassungsgesetz) stanoví:

„[...]“

(2) Pravomoc německých soudů se dále rovněž nevztahuje na osoby, [...], které požívají imunity na základě obecných pravidel mezinárodního práva, mezinárodních úmluv nebo jiných právních předpisů.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

22 Silvana Oberto a Barbara O'Leary jsou učitelkami Europäische Schule München bez stálého úvazku od roku 1998 (pí Oberto) a od roku 2003 (pí O'Leary). Jejich pracovní smlouvy, které podepsal ředitel této školy, byly uzavírány na dobu určitou v délce jednoho roku. Jejich poslední pracovní smlouvy v řadě ze dne 13. července 2010 byly uzavřeny na období od 1. září 2010 do 31. srpna 2011.

23 Článek 10 pracovních smluv ze dne 13. července 2010 uzavřených mezi ředitelem Europäische Schule München a S. Oberto, jakož i B. O'Leary stanovil:

„Právo rozhodné a příslušné soudy

1. Na pracovní poměr se použijí v následujícím pořadí: ustanovení této smlouvy, ‚nový pracovní řád‘, jakož i ustanovení pracovního řádu přidělených učitelů [...] použitelná na základě bodu 3 odst. 2 nového pracovního řádu. Německé právo se v souladu s článkem 3.4 pracovního řádu použije pouze

v situacích, které nejsou upraveny touto smlouvou a předpisy o evropských školách použitelnými na pracovní smlouvu, a jde-li o pracovní podmínky a pracovněprávní vztahy neupravené touto smlouvou, o sociální zabezpečení či daňové předpisy.

2. K rozhodování o sporech mezi školou a učitelem či učitelkou bez stálého úvazku vyplývající z této smlouvy je v souladu s článkem 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců [...] výlučně příslušná Rada evropských škol pro stížnosti, jde-li o právní vztahy stran upravené ve smlouvě a v předpisech o evropských školách. Německé vnitrostátní soudy jsou v souladu s článkem 3.4 pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku [...] příslušné rozhodovat pouze spory mezi školou a učitelem či učitelkou bez stálého úvazku, které se týkají výlučně otázek, jež se v souladu s prvním odstavcem řídí německým právem.“

24 Silvana Oberto a Barbara O'Leary podaly žaloby k Arbeitsgericht München (pracovní soud v Mnichově), jimiž napadly skutečnost, že byla doba trvání jejich pracovních smluv omezena na jeden rok. Žalobkyně u Arbeitsgericht München tvrdily, že rozhodnutí o platnosti časového omezení spadá do pravomoci německých soudů. Arbeitsgericht München prohlásil mezitímním rozsudkem žaloby za přípustné i přes námitku nepřipustnosti vznesenou Europäische Schule München.

25 Jelikož bylo odvolání Europäische Schule München zamítnuto, podala tato škola opravný prostředek „Revision“ k Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud). Europäische Schule München před tímto soudem tvrdila, že nepodléhá pravomoci německých soudů a že spor v původním řízení spadá do výlučné pravomoci Rady evropských škol pro stížnosti.

26 V této situaci si Bundesarbeitsgericht klade otázku ohledně pravomoci německých soudů rozhodnout spor v původním řízení. Předkládající soud zastává názor, že jeho rozhodnutí o této pravomoci závisí na výkladu první věty prvního pododstavce čl. 27 odst. 2 úmluvy o statutu evropských škol.

27 Za těchto podmínek se Bundesarbeitsgericht rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru v obou předkládacích rozhodnutích následující předběžné otázky:

„1) Je třeba vykládat čl. 27 odst. 2 první větu prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol v tom smyslu, že učitelé zaměstnaní evropskou školou bez stálého úvazku, kteří nejsou přiděleni členskými státy, náleží k osobám uvedeným v úmluvě o statutu evropských škol a tato právní úprava se na ně na rozdíl od administrativních a pomocných zaměstnanců vztahuje?

2) V případě kladné odpovědi Soudního dvora na první otázku:

Je třeba vykládat čl. 27 odst. 2 první větu prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol v tom smyslu, že se týká rovněž legality jakéhokoli aktu založeného na úmluvě nebo předpisu přijatého v jejím rámci, který přijal ředitel školy při výkonu pravomocí jemu svěřených touto úmluvou vůči učitelům a který nepříznivě zasahuje do právního postavení tohoto učitele?

3) V případě kladné odpovědi Soudního dvora na druhou otázku:

Je třeba vykládat čl. 27 odst. 2 první větu prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol v tom smyslu, že i uzavření dohody mezi ředitelem evropské školy a učitelem bez stálého pracovního úvazku o omezení délky pracovního poměru učitele bez stálého pracovního úvazku je aktem, který přijal ředitel vůči učitelům a který nepříznivě zasahuje do právního postavení tohoto učitele?

4) V případě kladné odpovědi Soudního dvora na druhou či třetí otázku:

Je třeba vykládat čl. 27 odst. 2 první větu prvního odstavce úmluvy o statutu evropských škol v tom smyslu, že v něm uvedená Rada pro stížnosti má výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co jsou vyčerpány všechny administrativní postupy, o sporech týkajících se omezení délky pracovní smlouvy, kterou uzavírá ředitel školy s učitelem bez stálého úvazku, pokud tato dohoda v zásadě vychází z ustanovení zakotveného Nejvyšší radou v bodě 1.3 Pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku, podle něhož se pracovní smlouvy uzavírají na dobu jednoho roku?“

K předběžným otázkám

K pravomoci Soudního dvora

- 28 Silvana Oberto a Barbara O'Leary zpochybnily pravomoc Soudního dvora k výkladu ustanovení úmluvy o statutu evropských škol z důvodu, že tato úmluva není součástí unijního práva.
- 29 V tomto ohledu je třeba připomenout, že dohoda uzavřená Radou Evropské unie podle článků 217 SFEU a 218 SFEU představuje, pokud se jedná o Evropskou unii, akt přijatý unijním orgánem ve smyslu čl. 267 prvního pododstavce písm. b) SFEU, že ustanovení takové dohody tvoří od jejího vstupu v platnost nedílnou součást unijního právního řádu a že v rámci tohoto právního řádu má Soudní dvůr pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu této dohody (viz rozsudek Demirel, 12/86, EU:C:1987:400, bod 7).
- 30 Totéž platí pro takovou mezinárodní úmluvu, jako je úmluva o statutu evropských škol, kterou na základě článku 235 Smlouvy o ES (později článek 308 ES, nyní článek 352 SFEU) uzavřela Evropská společenství, jež k tomu byla oprávněna rozhodnutím Rady 94/557/ES, Euratom ze dne 17. června 1994, kterým se Evropské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii zmocňuje podepsat a uzavřít Úmluvu o statutu evropských škol (Úř. věst. L 212, s. 1; Zvl. vyd. 16/01, s. 14).
- 31 Soudní dvůr má tedy pravomoc rozhodnout o předběžné otázce týkající se výkladu této úmluvy, jakož i aktů přijatých na jejím základě.

Úvodní poznámky

- 32 Úvodem je třeba připomenout, že systém evropských škol je systémem *sui generis*, v němž se prostřednictvím mezinárodní smlouvy uskutečňuje forma spolupráce mezi členskými státy navzájem i mezi členskými státy a Unii (viz rozsudek Miles a další, C-196/09, EU:C:2011:388, bod 39).
- 33 Z judikatury rovněž vyplývá, že evropské školy jsou mezinárodní organizací, která je navzdory funkčním vazbám k Unii od Unie a členských států formálně odlišná (v tomto smyslu viz rozsudek Miles a další, EU:C:2011:388, bod 42).
- 34 Jelikož úmluva o statutu evropských škol představuje, pokud se jedná o Evropskou unii, akt přijatý orgánem Unie ve smyslu čl. 267 prvního pododstavce písm. b) SFEU, vztahuje se na ni i mezinárodní právo a pro účely jejího výkladu pak konkrétně právo mezinárodních smluv (v tomto smyslu viz rozsudek Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, bod 39).

- 35 Právo mezinárodních smluv bylo z podstatné části kodifikováno Vídeňskou úmluvou. Tato úmluva se podle svého článku 1 vztahuje na smlouvy mezi státy. Článek 3 písm. b) této úmluvy však stanoví, že skutečnost, že se nevztahuje na mezinárodní dohody sjednané mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva, nepůsobí na použití jakýchkoliv pravidel obsažených ve Vídeňské úmluvě, která by se na takové dohody vztahovala podle mezinárodního práva nezávisle na této úmluvě.
- 36 Z toho vyplývá, že se pravidla obsažená ve Vídeňské úmluvě použijí na takovou dohodu uzavřenou mezi členskými státy a mezinárodní organizací, jako je úmluva o statutu evropských škol, v rozsahu, v němž tato pravidla vyjadřují obecné mezinárodní obyčejové právo. Uvedenou úmluvu je tedy třeba vykládat podle těchto pravidel (v tomto smyslu viz rozsudek Brita, EU:C:2010:91, bod 41).
- 37 Podle článku 31 Vídeňské úmluvy, která vyjadřuje mezinárodní obyčejové právo (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Finsko, C-118/07, EU:C:2009:715, bod 39), musí být smlouva vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy (viz výše uvedený rozsudek Brita, EU:C:2010:91, bod 43).
- 38 Podle čl. 31 odst. 3 písm. b) Vídeňské úmluvy musí být dále při výkladu smlouvy zohledněna jakákoli pozdější praxe při provádění smlouvy, která založila dohodu stran ohledně jejího výkladu.

K první otázce

- 39 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol vykládán v tomto smyslu, že učitelé bez stálého úvazku zaměstnaní evropskou školou, kteří nebyli přiděleni členskými státy, patří na rozdíl od administrativních a pomocných zaměstnanců k osobám, na které se toto ustanovení vztahuje.
- 40 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle čl. 27 odst. 2 první věty prvního pododstavce a druhého pododstavce této úmluvy je Rada pro stížnosti výlučně příslušná rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy, jakýkoli spor týkající se uplatňování této úmluvy na všechny v ní uvedené osoby s výjimkou administrativních a pomocných zaměstnanců, přičemž podmínky a prováděcí pravidla týkající těchto řízení stanoví podle okolností pracovní řád pro učitele nebo úprava použitelná na učitele bez stálého úvazku.
- 41 Ze znění čl. 27 odst. 2 úmluvy o statutu evropských škol vyplývá, že učitelé bez stálého úvazku patří na rozdíl od administrativních a pomocných zaměstnanců, kteří jsou v tomto ustanovení jmenovitě vyloučeni, k zaměstnancům, na něž se první věta prvního pododstavce tohoto ustanovení uvedené úmluvy vztahuje.
- 42 Takový výklad je dále podpořen kontextem čl. 27 odst. 2 úmluvy o statutu evropských škol.
- 43 Jak totiž uvedla Komise ve svém vyjádření, z této úmluvy a konkrétně z článku 19 body 4 a 6, a z jejího článku 22 prvního vyplývá, že tento předpis jasně rozlišuje učitelský sbor na straně jedné a pomocné a administrativní zaměstnance na straně druhé.
- 44 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol musí být vykládán v tomto smyslu, že učitelé bez stálého úvazku zaměstnaní evropskou školou, kteří nebyli přiděleni členskými státy, patří na rozdíl od administrativních a pomocných zaměstnanců, které toto ustanovení vylučuje, k osobám, na něž se toto ustanovení vztahuje.

Ke třetí otázce

- 45 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat před druhou otázkou, je, zda musí být čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol vykládán v tom smyslu, že dohoda o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi školou a učitelem bez stálého úvazku je aktem nepříznivě zasahujícím do právního postavení uvedeného učitele.
- 46 V tomto ohledu je třeba uvést, že tato úmluva nedefinuje pojem „akt nepříznivě zasahující do právního postavení“ obsažený v čl. 27 odst. 2 první větě prvního pododstavce.
- 47 Jak uvedla Europäische Schule München a Komise, jednotlivá jazyková znění uvedené úmluvy se liší, pokud jde o výraz „akt nepříznivě zasahující do právního postavení“, s tím, že některá znění, a sice španělské, anglické, francouzské a italské, používají pojmy „un acto“, „any act“, „un acte“ a „un atto“, který je širší než pojem použitý v německém znění, tj. „Entscheidung“, tedy doslovně „rozhodnutí“.
- 48 V tomto ohledu je třeba připomenout, že na základě páté odrážky čtvrtého bodu odůvodnění úmluvy o statutu evropských škol má tato úmluva mj. zajistit náležitou právní ochranu vyučujících zaměstnanců stejně jako ostatních osob, na které se vztahuje, proti aktům Nejvyšší rady nebo správních rad.
- 49 Jelikož tomu žádné ustanovení uvedené úmluvy ani ustanovení předpisů přijatých v jejím rámci, na které je třeba brát zřetel na základě čl. 31 odst. 3 písm. c) Vídeňské úmluvy, nebrání, je třeba v tomto případě upřednostnit extenzivní výklad pojmu „akt nepříznivě zasahující do právního postavení,“ a to zejména s ohledem na cíl připomenutý v předchozím bodě tohoto rozsudku.
- 50 Je třeba zdůraznit, že v souladu s čl. 27 odst. 2 druhým pododstavcem úmluvy o statutu evropských škol, pracovní řád učitelů bez stálého úvazku, který upravuje mj. podmínky a prováděcí pravidla týkající se řízení před radou pro stížnosti, stanoví v bodě 3.2, že článek 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců, který je součástí hlavy VII věnované opravným prostředkům, se uplatní na učitele bez stálého úvazku, přičemž rada evropských škol pro stížnosti je výlučně příslušná rozhodovat v prvním a posledním stupni jakýkoli spor mezi řídicími orgány evropských škol a učiteli bez stálého úvazku týkající se legality „aktu nepříznivě zasahujícího do jejich právního postavení“.
- 51 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že čl. 80 odst. 1 služebního řádu přidělených zaměstnanců je formulován obdobně jako článek 91 služebního řádu úředníků Evropských společenství [nařízení Rady (EHS, Euratom ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků a pracovní řád ostatních zaměstnanců Evropských společenství a zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise. (Úř. věst. L 56, s. 1)], na jehož základě má Soudní dvůr Evropské unie pravomoc rozhodovat veškeré spory mezi Uníí a některou z osob, na které se tento služební řád vztahuje, týkající se legality aktu nepříznivě zasahujícího do právního postavení této osoby ve smyslu čl. 90 odst. 2 uvedeného služebního řádu.
- 52 Článek 86 pracovního řádu přidělených zaměstnanců kromě toho stanoví, že články tohoto pracovního řádu obdobné článkům služebního řádu úředníků Evropské unie jsou vykládány podle kritérií uplatňovaných Komisí.
- 53 Podle ustálené judikatury Soudního dvora jsou za akty nepříznivě zasahující do právního postavení považovány pouze ty akty, jež bezprostředně a osobně zasahují do právní situace dotčených osob. Soudní dvůr opakovaně vyložil pojem „akt nepříznivě zasahující do právního postavení“ ve smyslu článku 90 služebního řádu úředníků Evropské unie jako jakýkoli akt, který je s to přímo zasáhnout do určité právní situace (viz zejména usnesení Strack v. Komise, C-237/06 P, EU:C:2007:156, bod 62 a citovaná judikatura).

- 54 Soudní dvůr již kromě toho rozhodl v rámci sporu mezi smluvním zaměstnancem a Komisí, že „aktem nepříznivě zasahujícím do právního postavení“ ve smyslu článku 90 odst. 2 uvedeného služebního řádu byla v daném případě pracovní smlouva (viz rozsudek *Castagnoli v. Komise*, 329/85, EU:C:1987:352, bod 11).
- 55 Pracovní smlouva učitele bez stálého úvazku proto musí být považována za „akt nepříznivě zasahující do právního postavení“ ve smyslu článku 80 služebního řádu přidělených zaměstnanců, a to tím spíše jde-li stejně jako v projednávaném případě o takovou náležitost smlouvy vyžadovanou použitelnou právní úpravou, jako je délka jejího trvání vyplývající přímo z bodu 1.3 pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku.
- 56 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla dohoda o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi školou a učitelem bez stálého úvazku, považována za akt nepříznivě zasahující do právního postavení uvedeného učitele.

Ke druhé otázce

- 57 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení vztahuje na akt přijatý ředitelem školy v rámci výkonu jeho pravomocí.
- 58 Je třeba upřesnit, že pouhá skutečnost, že akty ředitele nejsou výslovně jmenovány v čl. 27 odst. 2 první větě prvního pododstavce uvedené úmluvy, neznamená, že jsou z působnosti tohoto ustanovení vyloučeny.
- 59 Je totiž třeba připomenout, že na základě čl. 27 odst. 2 druhého pododstavce úmluvy o statutu evropských škol stanoví podmínky a prováděcí pravidla týkající se řízení před radou evropských škol pro stížnosti podle okolností pracovní řád pro učitele nebo úprava použitelná na učitele bez stálého úvazku.
- 60 Úmluva o statutu evropských škol musí být dále vykládána zejména v souladu s článkem 31 Vídeňské úmluvy, podle níž je třeba zohlednit každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami a klást zvláštní zřetel na jakoukoliv pozdější praxi při provádění prvně uvedené úmluvy.
- 61 V tomto ohledu z judikatury mezinárodního soudního dvora vyplývá, že pozdější praxe při provádění mezinárodní smlouvy může převážit nad jednoznačným zněním této smlouvy v případě, že je uvedena praxe výrazem dohody stran [CIJ, věc *Chrám Preah Vihear (Kambodža v. Thajsko)*, rozsudek ze dne 15. června 1962, Recueil 1962, s. 6].
- 62 Pojem „akt přijatý Nejvyšší radou či správní radou školy“ obsažený v čl. 27 odst. 2 první větě prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol je tedy třeba vykládat s poukazem na příslušná pravidla mezinárodního práva použitelná ve vztazích mezi stranami, jakož i pozdější praxi při provádění této úmluvy.
- 63 V tomto případě je třeba konstatovat, že podle článku 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců, na který bod 3.2 pracovního řádu učitelů bez stálého závazku odkazuje a který v souladu s čl. 27 odst. 2 druhým pododstavcem úmluvy o statutu evropských škol upravuje určité podmínky a prováděcí pravidla týkající se řízení před radou evropských škol pro stížnosti, má uvedená rada výlučnou pravomoc rozhodovat jakýkoli spor mezi řídicími orgány evropských škol a zaměstnanci týkající se legality aktu nepříznivě zasahujícího do jejich právního postavení. Z článku 7 posledního

pododstavce této úmluvy ve spojení s druhým pododstavcem jejího článku 21, jakož i z článku 6 písm. a) a z přílohy I pracovního řádu přidělených zaměstnanců přitom vyplývá, že ředitel evropské školy je řídicím orgánem této školy.

- 64 Znění článku 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců se tedy liší od znění čl. 27 odst. 2 první věty prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol.
- 65 Na základě uvedeného článku 80 se postupně vyvinula rozhodovací praxe Rady evropských škol pro stížnosti, podle níž lze podat opravný prostředek proti aktům nepříznivě zasahujícím do právního postavení vydaným řídicími orgány evropských škol. Tato rozhodovací praxe musí být považována za pozdější praxi při provádění úmluvy o statutu evropských škol ve smyslu článku 31 odst. 3 písm. b) Vídeňské úmluvy.
- 66 Tato praxe nebyla nikdy předmětem sporu mezi stranami uvedené úmluvy. Absenci námitek vyjádřených těmito stranami je třeba považovat za jejich tacitní souhlas s takovou praxí.
- 67 Z toho vyplývá, že uvedenou praxi na základě článku 80 pracovního řádu přidělených zaměstnanců je třeba vykládat jako dohodu stran ohledně výkladu čl. 27 odst. 2 první věty prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol. Tato praxe tedy může převážet nad zněním posledně uvedeného ustanovení, které tudíž musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byly akty řídicích orgánů evropských škol v zásadě považovány za akty, na něž se vztahuje uvedené ustanovení.
- 68 Pokud jde o dopad bodu 3.4 pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku na spor v původním řízení, je třeba připomenout, že na základě tohoto ustanovení jsou k řešení případných sporů týkající se podmínek pro zaměstnání a vypovězení pracovního poměru učitelů bez stálého úvazku, učitelů náboženství a dočasných zaměstnanců upravených pracovními předpisy, předpisy o sociálním zabezpečení a daňovými předpisy příslušné nehledě na předchozí ustanovení soudy v místě sídla evropské školy.
- 69 Jelikož se uvedený spor týká omezení délky trvání pracovní smlouvy ve smyslu bodu 1.3 pracovního řádu učitelů bez stálého závazku, nespadá do pravomoci soudů v místě sídla dotčené evropské školy. Toto je vyjádřeno i v článku 10 bod 2 pracovních smluv uzavřených účastníky v původním řízení.
- 70 Z toho vyplývá závěr, že body 1.3, 3.2 a 3.4 pracovního řádu učitelů bez stálého závazku musí být vykládány v tom smyslu, že spor týkající se legality dohody o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi učitelem bez stálého závazku a ředitelem evropské školy spadá do výlučné pravomoci Rady evropských škol pro stížnosti.
- 71 Na rozdíl od toho, co tvrdily S. Oberto a B. O'Leary na jednání, je třeba uvést, že tento výklad příslušných ustanovení úmluvy o statutu evropských škol a pracovního řádu učitelů bez stálého úvazku, podle něhož má uvedená Rada pro stížnosti výlučnou pravomoc rozhodovat o takovém sporu, jako je spor dotčený ve věcech v původním řízení, nezasahuje do práva jmenovaných na účinnou soudní ochranu.
- 72 Pokud jde o Radu evropských škol pro stížnosti, Soudní dvůr judikoval, že tento orgán splňuje všechna kritéria pro to, aby byl kvalifikován jako „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU, tj. zákonný základ tohoto orgánu, jeho trvalost, závaznost jeho jurisdikce, kontradiktorní povahu řízení, použití právních předpisů orgánem, jakož i jeho nezávislost, až na to, že nejde o soud členských států (v tomto smyslu viz rozsudek Miles a další, C-196/09, EU:C:2011:388, body 37 až 39).
- 73 Dále je třeba připomenout, že podle článku 47 Listiny základních práv Evropské unie se právo na účinnou soudní ochranu týká práva na přístup k soudu, a nikoli práva na dvoustupňové řízení (viz rozsudek ze dne 17. července 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 36).

- 74 V poslední řadě, Soudní dvůr sice uvedl v rozsudku Miles (EU:C:2011:388, body 43 až 45), že nemá pravomoc odpovědět na otázku položenou Radou evropských škol pro stížnosti, protože nejde o „soud členského státu“ ve smyslu článku 267 SFEU, avšak připustil rovněž, že možnost – nebo dokonce povinnost – této Rady obrátit se na Soudní dvůr v rámci sporu mezi učiteli přidělenými k evropské škole a touto školou, v němž je třeba použít obecné zásady unijního práva, je zajisté představitelná, avšak změnit stávající systém soudní ochrany zavedený úmluvou o statutu evropských škol přísluší členským státům.
- 75 Je tedy třeba konstatovat, že povinnost žalovaných v původním řízení předložit spor týkající se legality dohody o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené s ředitelem Europäische Schule München Radě evropských škol pro stížnosti, jež rozhoduje v prvním a posledním stupni a není oprávněna předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, neporušuje jejich právo na účinnou soudní ochranu.
- 76 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se toto ustanovení v zásadě vztahovalo na akt přijatý ředitelem školy v rámci výkonu jeho pravomocí. Body 1.3, 3.2 a 3.4 pracovního řádu učitelů bez stálého závazku musí být vykládány v tom smyslu, že spor týkající se legality dohody o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi učitelem bez stálého závazku a tímto ředitelem, spadá do výlučné pravomoci Rady evropských škol pro stížnosti.

Ke čtvrté otázce

- 77 S ohledem na odpověď podanou na druhou otázku není třeba na čtvrtou otázku odpovídat.

K nákladům řízení

- 78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol uzavřené dne 21. června 1994 v Lucemburku mezi členskými státy a Evropskými společenstvími, musí být vykládán v tom smyslu, že učitelé bez stálého závazku zaměstnaní evropskou školou, kteří nebyli přiděleni členskými státy, patří na rozdíl od administrativních a pomocných zaměstnanců, které toto ustanovení vylučuje, k osobám, na něž se toto ustanovení vztahuje.**
- 2) **Článek 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla dohoda o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi školou a učitelem bez stálého úvazku, považována za akt nepříznivě zasahující do právního postavení uvedeného učitele.**
- 3) **Článek 27 odst. 2 první věta prvního pododstavce úmluvy o statutu evropských škol musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se toto ustanovení v zásadě vztahovalo na akt přijatý ředitelem školy v rámci výkonu jeho pravomocí. Body 1.3, 3.2 a 3.4 Pracovního řádu učitelů evropských škol bez stálého úvazku zaměstnaných v období od 1. září 1994 do 31. srpna 2011 musí být vykládány v tom smyslu, že spor týkající se legality dohody**

o omezení délky trvání pracovního vztahu v pracovní smlouvě uzavřené mezi učitelem bez stálého závazku a tímto ředitelem, spadá do výlučné pravomoci Rady evropských škol pro stížnosti.

Podpisy.